YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(kahdeksas jaosto)

1 päivänä heinäkuuta 2009 *

Asiassa T-288/06,

Regionalny Fundusz Gospodarczy S.A. (aiemmin Huta Częstochowa S.A.), kotipaikka Częstochowa (Puola), edustajinaan asianajajat C. Sadkowski ja D. Sałajewski,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään C. Giolito ja A. Stobiecka-Kuik,

vastaajana,

jossa on kyse vaatimuksesta, jonka mukaan Huta Częstochowa S.A. -nimiselle yritykselle myönnetystä valtiontuesta C 20/04 (ex NN 25/04) 5.7.2005 tehty komission päätös 2006/937/EY (EUVL 2006, L 366, s. 1) on kumottava siltä osin kuin siinä

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

todetaan tietyt tuet yhteismarkkinoille soveltumattomiksi ja määrätään Puolan tasavalta perimään ne takaisin,

EUROOPAN YHTEISÖJEN
ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kahdeksas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja E. Martins Ribeiro sekä tuomarit S. Papasavvas ja A. Dittrich (esittelevä tuomari),

kirjaaja: hallintovirkamies K. Pocheć,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 4.9.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt

1 Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Puolan tasavallan välisestä assosioinnista 16.12.1991 tehdyn Eurooppa-sopimuksen EHTY:n tuotteita koskevassa

pöytäkirjassa N:o 2 (EYVL 1993, L 348, s. 2; jäljempänä pöytäkirja N:o 2) olevassa 8 artiklassa määrätään seuraavaa:

”1. Sikäli kuin niillä on vaikutus yhteisön ja Puolan väliseen kauppaan, tämän sopimuksen moitteettomaan toimintaan soveltumattomia ovat:

– –

iii) kaikki julkiset avustukset lukuun ottamatta Euroopan hiili- ja teräsyhteisön perustamissopimuksen perusteella luvallisia avustuksia.

– –

4. Osapuolet tunnustavat, että poiketen siitä mitä 1 kohdan iii alakohdassa säädetään, [Puolan tasavalta] voi poikkeuksellisesti Euroopan hiili- ja teräsyhteisön terästuotteiden osalta viiden ensimmäisen vuoden aikana tämän sopimuksen voimaantulosta myöntää julkisia avustuksia rakenneuudistuksen toteuttamiseen, jos:

– rakenteellinen muutosohjelma yleisesti liittyy järkeistämiseen ja kapasiteetin vähentämiseen,

– rakenteellinen muutosohjelma sille varatun ajan päätyttyä johtaa siitä hyötyvien yritysten elinkelpoisuuteen tavanomaisin markkinaedellytyksin ja

– näiden avustusten suuruus ja merkittävyys rajoittuu näiden tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättä tarpeelliseen ja jos kyseisiä avustuksia pienennetään asteittain.

Ottaen huomioon Puolan [tasavallan] taloudellisen tilanteen assosiointineuvosto päättää siitä, voidaanko viisivuotis-ajanjaksoa pidentää."

2 Pöytäkirjassa N:o 2 olevan 8 artiklan 4 kohdassa määrätyn kauden pidentämisestä 23.10.2002 tehdyllä EU–Puola-assosiaationeuvoston päätöksellä N:o 3/2002 (EUVL 2003, L 186, s. 38) pidennettiin 1.1.1997 lähtien kahdeksalla lisävuodella tai siihen saakka, kunnes Puolan tasavalta liittyy Euroopan unioniin, ajanjaksoa, jona Puola voi poikkeuksellisesti myöntää terästuotteille rakenneuudistukseen tarkoitettua julkista tukea pöytäkirjassa N:o 2 olevan 8 artiklan 4 kohdassa luetelluin edellytyksin. Kyseisen päätöksen 2 artiklassa todetaan seuraavaa:

"Puolan [tasavallan] on esitettävä Euroopan yhteisöjen komissiolle – – rakenneuudistusohjelma ja liiketoimintasuunnitelmat, jotka täyttävät pöytäkirjassa N:o 2 olevan 8 artiklan 4 kohdassa luetellut vaatimukset ja jotka Puolan tasavallan kansallinen valtion tuen valvontaviranomainen (kilpailu- ja kuluttajansuojavirasto) on arvioinut ja hyväksynyt."

3 Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan liitteenä olevalla Puolan

terästeollisuuden rakenneuudistuksesta tehdyllä pöytäkirjalla N:o 8 (EUVL 2003, L 236, s. 948; jäljempänä pöytäkirja N:o 8) sallittiin yleisistä valtiontukisäännöistä poiketen Puolan tasavallan myöntävän Puolan teräsalalle rakenneuudistustukia rakenneuudistussuunnitelmassa vahvistettujen ehtojen ja mainitussa pöytäkirjassa esitettyjen edellytysten mukaisesti. Tässä pöytäkirjassa todetaan muun muassa seuraavaa:

”1. Sen estämättä, mitä [EY] 87 ja [EY] 88 artiklassa määrätään, Puolan [tasavallan] myöntämää Puolan terästeollisuuden tiettyjen osien rakenneuudistukseen tarkoitettua valtion tukea pidetään yhteismarkkinoille soveltuvana edellyttäen, että:

– – – pöytäkirjassa N:o 2 olevan 8 artiklan 4 kohdassa vahvistettua määräaikaa on pidennetty liittymispäivään saakka,

– rakenneuudistussuunnitelmassa vahvistettuja ehtoja, joiden perusteella edellä mainitun pöytäkirjan voimassaoloa pidennettiin, noudatetaan vuosien 2002–2006 ajan,

– tässä pöytäkirjassa esitetyt edellytykset täyttyvät, ja

– Puolan terästeollisuudelle ei makseta rakenneuudistusta varten valtion tukea liittymispäivän jälkeen.

2. – –

3. Ainoastaan liitteessä 1 luetelluille yhtiöille, jäljempänä ’tukea saavat yhtiöt’, voidaan myöntää valtion tukea Puolan teräsalan rakenneuudistusohjelman puitteissa.

4. Tukea saava yhtiö ei saa:

a) siirtää edelleen sille myönnettyä valtion tukea, jos kyseinen yhtiö sulautetaan johonkin liitteeseen 1 sisältymättömään yhtiöön;

b) ottaa haltuunsa sellaisten liitteeseen 1 sisältymättömien yhtiöiden varoja, jotka asetetaan konkurssiin 31 päivänä joulukuuta 2006 päättyvänä ajanjaksona.

5. – –

6. Tukea saaville yhtiöille myönnettävä rakennusuudistustuki määritetään hyväksytyssä Puolan terästeollisuuden rakenneuudistussuunnitelmassa ja yksittäisissä neuvoston hyväksymissä liiketoimintasuunnitelmissa määrättyjen perusteiden nojalla. Ajanjaksona 1997–2003 maksettava tuki ja sen kokonaismäärä saa kuitenkin olla enintään 3 387 070 000 PLN.

– –

[Puolan tasavalta] ei saa myöntää muuta valtion tukea Puolan terästeollisuuden rakenneuudistukseen.

– –

10. Yleisten rakenneuudistussuunnitelmien ja yksittäisiin suunnitelmiin myöhemmin tehtävien muutosten on oltava komission ja tarvittaessa neuvoston hyväksymiä.

– –

18. Jos seurannassa osoittautuu, että:

– –

c) [Puolan tasavalta] on myöntänyt rakenneuudistuskautena ylimääräistä soveltumatonta valtion tukea terästeollisuudelle ja erityisesti tukea saaville yhtiöille,

tässä pöytäkirjassa esitetyillä siirtymäjärjestelyillä ei ole vaikutusta.

Komissio toteuttaa aiheelliset toimet, joilla vaaditaan asianomaisia yhtiöitä maksamaan takaisin tuet, jotka on myönnetty tässä pöytäkirjassa vahvistettuja edellytyksiä rikkoen.”

4 EY [88] artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL L 83, s. 1) 7 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos komissio toteaa, että ilmoitettu tuki ei sovellu yhteismarkkinoille, se päättää, että tukea ei saa myöntää – –.”

5 Asetuksen N:o 659/1999 täytäntöönpanosta 21.4.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 794/2004 (EUVL L 140, s. 1) 9 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. [EY] 88 artiklan 3 kohdan vastaisesti myönnetyn valtiontuen takaisinperinnässä käytettävä vuotuinen korkoprosentti vahvistetaan kalenterivuosittain, ellei erityisessä päätöksessä toisin säädetä.

Se lasketaan edellisen vuoden syys-, loka- ja marraskuun pankkienvälisten viiden vuoden swap-korkojen keskiarvon perusteella 75 peruspisteellä korotettuna. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa komissio voi korottaa korkoprosenttia yli 75 peruspisteellä yhden tai useamman jäsenvaltion osalta.

– –

4. Luotettavien tai samanarvoisten tietojen puuttuessa tai poikkeusoloissa komissio voi läheisessä yhteistyössä kyseisten jäsenvaltioiden kanssa vahvistaa valtiontuen takaisinperintäkoron eri menetelmällä yhdelle tai useammalle jäsenvaltiolle käytettävissään olevien tietojen perusteella.”

6 Saman asetuksen 11 artiklan 2 kohdassa täsmennetään koron yksityiskohtaisen soveltamisen osalta seuraavaa:

”Korolle lasketaan korkoa tuen takaisinperintään saakka. Edellisen vuoden aikana kertyneelle korolle lasketaan korkoa kunakin seuraavana vuonna.”

Tosiseikat

7 Esillä olevassa asiassa on kyse Huta Częstochowa S.A. -nimisen puolalaisen teräksentuottajan (jäljempänä HCz) rakenneuudistusjärjestelystä. HCz:n rakenneuudistus toteutettiin 2002–2005. HCz:n varallisuus siirrettiin tässä yhteydessä uusille yhtiöille seuraavasti:

– Huta Stali Częstochowa sp. z o.o. (jäljempänä HSCz) perustettiin vuonna 2002 jatkamaan HCz:n terästuotantoa. HSCz vuokrasi selvitysmieheltä käyttöönsä HCz:n teräksentuotantotilat ja otti palvelukseensa suurimman osan sen työntekijöistä. HSCz:n emoyhtiö on Towarzystwo Finansowe Silesia sp. z o.o., jonka Puolan valtiovarainministeriö omistaa 100-prosenttisesti.

– Vuonna 2004 perustettiin Majątek Hutniczy sp. z o.o. (jäljempänä MH) ja Majątek Hutniczy Plus (jäljempänä MH Plus) -nimiset yhtiöt. Niiden osakkeet olivat 100-prosenttisesti HCz:n omistuksessa. MH:lle siirrettiin HCz:n terästuotantoon liittyvä varallisuus, ja MH Plus sai eräitä muita tuotannon kannalta tarpeellisia varallisuuseriä.

– Tuotantoon liittymätön varallisuus (ns. muu kuin teräsvarallisuus) ja sähköntuotantolaitos Elsen siirrettiin Operator ARP sp. z o.o. -nimiselle yhtiölle, joka toimii Agencja Rozwoju Przemysłu S.A:n (Puolan valtiovarainministeriölle kuuluva teollisuuden kehittämisvirasto) alaisuudessa, rakenneuudistuksen piiriin kuuluvien julkisoikeudellisten saatavien maksamiseksi (verot ja sosiaalivakuutusmaksut).

8 Komissio ilmoitti Puolan tasavallalle 19.5.2004 päivätyllä kirjeellä, että se oli päättänyt aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn teräksentuottaja HCz:lle myönnetyn rakenneuudistustuen osalta. Tämä päätös julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 12.8.2004 (EUVL C 204, s. 6; jäljempänä tutkinnan aloittamispäätös) todistusvoimaisella kielellä (puola) ja tiivistelmänä muilla virallisilla kielillä. Komissio pyysi kaikkia niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa tutkinnan aloittamispäätöksessä esitetyistä tosiseikoista ja oikeudellisesta analyysista. Komissio sai huomautukset Puolan tasavallalta ja neljältä muulta osapuolelta, joita asia koski.

9 Komissio tuli menettelyn päätteeksi siihen johtopäätökseen, että vastoin sen alkuperäisiä epäilyjä, HCz:n rakenneuudistukseen työmarkkinoiden kannalta erityisen merkittäville yrityksille myönnettävästä valtiontuesta 30.10.2002 annetun lain (l'Ustawa o pomocy publicznej dla przedsiębiorców o szczególnym znaczeniu dla rynku pracy; Dz. U., nro 213, järjestysnumero 1800; sellaisena kuin laki on muutettuna) säännösten mukaisesti tarkoitetut toimenpiteet eivät olleet EY 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Komissio katsoi kuitenkin, että HCz oli saanut eri perustein valtiontukea vuosina 1997–2002. Komissio katsoi, että tämä tuki soveltui osittain yhteismarkkinoille, mutta vaati sen palauttamista niiltä osin, joita se piti yhteismarkkinoille soveltumattomina, eli 19 699 452 Puolan zlotyn (PLN) osalta (jäljempänä riidanalainen tuki).

10 Komissio teki Huta Częstochowa S.A. -nimiselle yritykselle myönnetystä valtiontuesta C 20/04 (ex NN 25/04) 5.7.2005 päätöksen 2006/937/EY (EUVL 2006, L 366, s. 1; jäljempänä riidanalainen päätös). Kyseisen päätöksen 3 artiklassa todetaan seuraavaa:

”1. Valtiontuki, jota [Puolan tasavalta] on myöntänyt 19 699 452 zlotya [HCz:lle] vuodesta 1997 toukokuuhun 2002 toimintatuen muodossa ja työvoiman rakenneuudistusta varten, ei sovellu yhteismarkkinoille.

2. Puolan [tasavallan] on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 kohdassa tarkoitetun, [HCz:lle] sääntöjenvastaisesti myönnetyn tuen perimiseksi takaisin seuraavilta yrityksiltä: [HCz], Regionalny Fundusz Gospodarczy, [MH] ja [Operator ARP]. Kaikki nämä yritykset vastaavat yhteisvastuullisesti kyseisen tuen palauttamisesta.

Tuki on perittävä takaisin viipymättä kansallisen oikeuden menettelyjen mukaisesti, jos niissä mahdollistetaan päätöksen välitön ja tehokas täytäntöönpano. Takaisinperittävästä tuesta on maksettava korkoa siitä lähtien, kun tuki asetettiin [HCz:n] käyttöön, sen tosiasialliseen takaisinperintään asti. Korko lasketaan asetuksen – – N:o 794/2004 V luvussa vahvistettujen säännösten mukaisesti.

3. – –”

11 Industrial Union of Donbass Corp. -nimisen yhtiön 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö ISD Polska sp. z o.o. (joka toimi tuolloin toiminimellä ZDP Steel sp. z o.o., jäljempänä ISD) osti HCz:lta 30.9.2005 päivätyn ja 7.10.2005 voimaan tulleen sopimuksen mukaisesti kaikki MH:n ja MH Plusin osakkeet sekä HCz:n kymmenen

jäljellä olevaa tytäryhtiötä. Niin ikään 30.9.2005 päivätyn ja 7.10.2005 voimaan tulleen sopimuksen mukaisesti ISD osti Towarzystwo Finansowe Silesia sp. z o.o:lta kaikki HSCz:n osakkeet. ISD:stä tuli näin HSCz:n, MH:n, MH Plusin ja kymmenen muun HCz:n tytäryhtiön omistaja.

12 Kaupan jälkeen HCz muutti toiminimensä Regionalny Fundusz Gospodarczy S.A:ksi (jäljempänä kantaja). Kantaja on edelleen olemassa, ja Puolan valtiovarainministeriö omistaa sen edelleen kokonaan, mutta kyseinen yhtiö omistaa vain joitain vähäisiä kiinteistöjä, joilla ei ole mitään tekemistä terästeollisuuden kanssa.

13 Komissio pyysi 17.2.2006 päivätyllä kirjeellä Puolan viranomaisia ilmoittamaan sille korkokannan, jonka mukaisesti riidanalaisen päätöksen 3 artiklan 2 kohdassa mainitut yhteisvastuulliset velalliset palauttavat riidanalaisen tuen. Puolan viranomaiset tekivät 13.3.2006 päivätyssä vastauksessaan ehdotuksen takaisinperintään sovellettavaksi korkokannaksi ja korkojen laskemistavaksi. Mainitut viranomaiset ehdottivat vuosille 1997–1999 laskennan perustana käytettäväksi Puolan valtiovarainministeriön kiinteäkorkoisten, Puolan zlotyn määräisten viiden vuoden obligaatioiden korkokantaa, ja vuodesta 2000 Puolan Euroopan unioniin liittymiseen asti muuten samojen, mutta kymmenen vuoden kestoisten obligaatioiden korkokantaa. Kun lisäksi otetaan huomioon tilanne Puolan tuolloisilla rahamarkkinoilla, joille oli ominaista erittäin korkeat, mutta nopeasti laskevat korot, Puolan viranomaiset pyysivät, että korkokantaa tarkistetaan vuosittain ja että korkoja ei lasketa korkoa korolle -menetelmän mukaisesti.

14 Puolan viranomaisille osoittamassaan 7.6.2006 päivätyssä kirjeessään komissio totesi, että sääntöjenvastaisten tukien palauttamiseen on sovellettava koko kyseessä olevalta ajanjaksolta Puolan valtiovarainministeriön kiinteäkorkoisten, PLN:n määräisten viiden vuoden obligaatioiden korkokantaa ja että asetuksen N:o 794/2004 11 artiklan 2 kohdan nojalla tätä korkoa on sovellettava korkoa korolle -menetelmän mukaisesti.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

15 Kantaja nosti esillä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 18.10.2006 jättämällään kannekirjelmällä.

16 Kantaja esitti erillisellä asiakirjalla, joka kirjattiin saapuneeksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon edellä mainittuna päivänä, EY 242 artiklan nojalla välitoimihakemuksen, jossa vaadittiin riidanalaisen päätöksen 3 artiklan täytäntöönpanon lykkäämistä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti jätti 13.12.2006 antamallaan määräyksellä tämän välitoimihakemuksen tutkimatta.

17 Asiaan määrättiin uusi esittelevä tuomari, koska osa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jäsenistä vaihtui. Esittelevä tuomari siirtyi kahdeksanteen jaostoon, minkä vuoksi asia siirrettiin kahdeksannen jaoston käsiteltäväksi.

18 Koska kantaja ei jättänyt vastaustaan asetetussa määräajassa, joka päättyi 16.3.2007, tätä vastausta ei sisällytetä oikeudenkäyntiaineistoon.

19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kahdeksas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja esittää osapuolille eräitä kirjallisia kysymyksiä sekä pyytää komissiota esittämään tietyt asiakirjat. Osapuolet vastasivat näihin pyyntöihin asetetuissa määräajoissa.

20 Asianosaisten suulliset lausumat ja niiden ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin antamat vastaukset kuultiin 4.9.2008 pidetyssä istunnossa.

21 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa riidanalaisen päätöksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan.

22 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– jättää kanteen tutkimatta

– toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

23 Komissio väittää, että vastoin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdassa esitettyjä muotovaatimuksia, kantaja ei ole esittänyt

väitteidensä tueksi selkeitä ja täsmällisiä perusteluja niin, että komissio olisi voinut valmistella puolustuksensa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin valvoa kantajan esittämiä perusteluja.

24 Kantaja on komission mukaan esittänyt väitteidensä tueksi ainoastaan kolme yleisluontoista toteamusta. Lähes kaikki kannekirjelmässä olleet perustelut on esitetty Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaistussa kannetta koskevassa tiivistelmässä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

25 Oikeuskäytännöstä ilmenee, että kannekirjelmä täyttää yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan ensimmäisen kohdan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaiset vähimmäisedellytykset, kunhan siinä esitetään kumoamisperusteet riittävän selkeästi ja täsmällisesti, jotta vastaaja voi puolustautua tehokkaasti ja jotta yhteisöjen tuomioistuimet voivat harjoittaa tuomioistuinvalvontaansa (ks. vastaavasti asia T-43/91, Hoyer v. komissio, tuomio 17.3.1994, Kok. H., s. I-A-91 ja II-297, 22 kohta).

26 Näin ollen kannetta ei ole jätettävä tutkimatta työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan noudattamatta jättämisen johdosta silloin, kun kannekirjelmässä esitetään lyhyesti kyseessä olevat kanneperusteet ja kun vastaajan – joka on vastineessaan vastannut esitettyihin väitteisiin – ja yhteisöjen tuomioistuinten ei ole mahdotonta ymmärtää tältä osin esitettyjä väitteitä (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-97/92 ja T-111/92, Rijnoudt ja Hocken v. komissio, tuomio 22.6.1994, Kok. H., s. I-A-159 ja II-511, 71 kohta).

27 Esillä olevassa asiassa kannekirjelmä on kiistämättä varsin niukkasanainen. Se täyttää kuitenkin edellä esitetyt vähimmäisvaatimukset. Kuten vastineessa esitetystä oikeudenkäynnin asiakysymystä koskevista pääasiallisista perusteluista ilmenee, kannekir-

jelmä on mahdollistanut sen, että komissio voi puolustautua tehokkaasti. Kannekirjelmä mahdollistaa myös sen, että yhteisöjen tuomioistuimet voivat harjoittaa tuomioistuinvalvontaansa.

28 Komission esittämä oikeudenkäyntiväite on täten hylättävä.

Asiakysymys

29 Kantaja vetoaa kahteen kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koskee EY 87 ja EY 88 artiklan sekä asetuksen N:o 659/1999 7 artiklan 5 kohdan rikkomista ja toinen asetuksen N:o 794/2004 9 artiklan 4 kohdan rikkomista.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee EY 87 ja EY 88 artiklan sekä asetuksen N:o 659/1999 7 artiklan 5 kohdan rikkomista

– Asianosaisten lausumat

30 Kantaja väittää, että EY 87 ja EY 88 artiklassa sekä asetuksen N:o 659/1999 7 artiklassa sallitaan sellaisen päätöksen tekeminen, jossa jäsenvaltion myöntämä tuki todetaan yhteismarkkinoille soveltumattomaksi, ainoastaan kahdessa tapauksessa: yhtäältä tilanteessa, jossa tuki on myönnetty jäsenvaltion liityttyä Euroopan unioniin, ja toisaalta tilanteessa, jossa tukea sovelletaan edelleen liittymispäivän jälkeen, vaikka se onkin myönnetty ennen jäsenvaltion liittymistä Euroopan unioniin.

31 Koska Puolan tasavalta liittyi Euroopan unioniin 1.5.2004 ja koska päätöstä myöntää HCz:lle tukea 1997–2002 ei ole sovellettu Puolan tasavallan liittymisen jälkeen, komissiolla ei kantajan mukaan ollut oikeutta arvioida sitä, soveltuiko riidanalainen tuki yhteismarkkinoille vai ei, ja näin ollen komissiolla ei ollut oikeutta ottaa kantaa korkojen laskemiseen ajanjaksolta, joka alkoi tuen myöntämisestä HCz:lle ja päättyi tuen tosiasialliseen takaisinperintään. Komissiolla oli toimivalta määrätä korkojen palauttamisvelvollisuudesta ainoastaan alkaen 2.5.2004 (liittymissopimuksen voimaantuloa seuraava päivä) ja päättyen niiden tosiasialliseen maksamishetkeen.

32 Puolan tasavallan ajalle 1997–2002 myöntämällä tuella ei ole voinut olla vaikutuksia jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, koska tuki liittyi sellaisen valtion markkinoihin, joka riidanalaisen tuen myöntämishetkellä ei ollut Euroopan unionin jäsen. Lisäksi kantajan mukaan pöytäkirjan N:o 8 liitteessä 1 ei mainita HCz:aa, ja täten valtaosa kyseisen pöytäkirjan määräyksistä ei koske sitä. Lopuksi kantaja toteaa, että pöytäkirjalla N:o 8 ei laajenneta komission valvontaa Puolan tasavallan Euroopan unioniin liittymistä edeltäneisiin vuosiin.

33 Komissio korostaa aluksi, ettei se näe yhteyttä riidanalaisen päätöksen 3 artiklan 2 kohdan toisen alakohdan ja edellä esitettyjen väitteiden välillä. Lisäksi se kiistää kantajan perustelut.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

34 Aluksi on syytä selventää ensimmäisen kanneperusteen ja kantajan esittämien väitteiden – jotka koskevat ainoastaan riidanalaisen päätöksen 3 artiklan 2 kohtaa – välistä yhteyttä.

35 Yhtäältä on todettava, että kantaja väittää, että EY 87 ja EY 88 artiklassa esitetyt edellytykset eivät täyty, koska Puolan tasavalta ei vielä ollut Euroopan unionin jäsen tosiseikkojen tapahtuma-aikana ja pöytäkirjaa N:o 8 ei sovellettu. Kantaja riitauttaa siis varsinaisesti yhteisön valtiontukisääntöjen ajallisen ja henkilöllisen sovellettavuuden.

36 Toisaalta on mainittava, että riidanalaisen tuen soveltumattomuus yhteismarkkinoille todetaan riidanalaisen päätöksen 3 artiklan 1 kohdassa, kun taas ainoa kantajan riitauttama säännös, eli samaisen päätöksen 3 artiklan 2 kohdan toinen alakohta koskee ainoastaan korkojen laskemista.

37 Kantajaa pyydettiin istunnossa selventämään kanteensa ja vaatimustensa ulottuvuutta. Vastauksena tähän pyyntöön kantaja totesi, että sen ensimmäisellä kanneperusteella vaaditaan todellakin riidanalaisen päätöksen kumoamista kokonaisuudessaan. Kantajana olevan yhtiön johto on kuitenkin päättänyt ”poliittisista syistä” pyytää, että siinä tilanteessa, että kyseinen kanneperuste hyväksytään, riidanalaisen päätöksen kumoaminen rajoitetaan pelkästään korkoja koskevaan säännökseen, eli päätöksen 3 artiklan 2 kohdan toiseen alakohtaan.

38 Täten ensimmäinen kanneperuste on ymmärrettävä siten, että sillä vaaditaan ainoastaan siltä ajalta maksettavana olevien korkojen kumoamista, joka edelsi Puolan tasavallan liittymistä Euroopan unioniin.

39 Ensiksi yhteisön valtiontukisääntöjen ajallisen sovellettavuuden osalta osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että lähtökohtaisesti EY 87 ja EY 88 artiklaa ei sovelleta ennen liittymistä myönnettyihin tukiin, joita ei sovelleta enää liittymisen jälkeen.

40 Tästä huolimatta komissio vetoaa pöytäkirjaan N:o 8 erityissäännöksenä, joka oikeuttaa sen toimivallan. Näin ollen on tutkittava, valtuutettiinko komissio pöytäkirjan N:o 8 määräyksillä laajentamaan sillä valtiontukien alalla olevaa toimivaltaansa riidanalaiseen tukeen ja muodostiko kyseinen pöytäkirja riittävän oikeudellisen perustan kyseisen tuen kieltämiseksi.

41 Tältä osin on muistutettava, että pöytäkirjassa N:o 8 viitataan ajanjaksona 1997–2003 myönnettyihin tukiin. Siinä sallitaan rajoitettu määrä rakenneuudistustukia, joita tänä ajanjaksona (eli ennen Puolan tasavallan liittymistä Euroopan unioniin) on myönnetty tietyille pöytäkirjan liitteessä 1 luetelluille yrityksille, ja kielletään vastaavasti kaikki muut terästeollisuuden rakenneuudistustuet.

42 Pöytäkirjan N:o 8 6 kohdan ensimmäisessä kohdassa määrätään erityisesti, että joka tapauksessa ajanjaksona 1997–2003 maksettavan tuen kokonaismäärä ei saa ylittää 3 387 070 000 PLN:a. Saman kohdan kolmannessa alakohdassa täsmennetään, että Puolan tasavalta ei saa myöntää muuta valtiontukea Puolan terästeollisuuden rakenneuudistukseen. Näin ollen vastoin kantajan väitteitä, pöytäkirjan N:o 8 taannehtiva sovellettavuus vahvistetaan sen 6 kohdassa, joka koskee ajanjaksoa 1997–2003.

43 Täten jo pöytäkirjan N:o 8 sanamuodosta ilmenee, että sitä sovelletaan ennen liittymistä myönnettyihin tukiin. Pöytäkirjan N:o 8 tarkoituksena oli nimittäin luoda kattava järjestelmä Puolan terästeollisuuden rakenneuudistukseen tarkoitettuja tukia varten, eikä ainoastaan estää se, että tukea saavat yritykset saavat useita tukia.

44 Tämän johdosta pöytäkirja N:o 8 on EY 87 ja EY 88 artiklaan nähden erityismääräys, jolla laajennetaan komission EY:n perustamissopimuksen nojalla suorittama valtiontukien valvonta tukiin, joita on myönnetty Puolan terästeollisuuden uudelleenjärjestelyyn ajanjaksona 1997–2003.

45 Mitä tulee toiseksi pöytäkirjan N:o 8 henkilöllistä soveltamisalaa koskevaan väitteeseen, jonka mukaan mainittu pöytäkirja ei koske sen liitteessä 1 mainitsemattomia yrityksiä, on todettava, että kyseinen pöytäkirja koskee Puolan terästeollisuutta kokonaisuudessaan, mukaan luettuna luonnollisesti myös kantaja. Nimittäin sen lisäksi, että pöytäkirjan N:o 8 6 kohdan kolmannessa alakohdassa asetetaan tuen enimmäismäärä ja kielletään muut kuin mainitussa pöytäkirjassa mainitut tuet, sen 3 kohdassa todetaan nimenomaisesti, että ainoastaan liitteessä 1 luetelluille yhtiöille (tukea saavat yhtiöt) voidaan myöntää valtion tukea Puolan terästeollisuuden rakenneuudistusohjelman puitteissa. Jos hyväksyttäisiin se, että liitteessä 1 mainitsemattomat yritykset voivat säilyttää rajattoman määrän ennen liittymistä saamiaan rakenneuudistustukia ilman, että ne vähentävät vastaavasti tuotantokapasiteettiaan, pöytäkirja N:o 8 tulisi merkityksettömäksi.

46 Lopuksi on todettava, että siltä osin kuin kantaja riitauttaa pöytäkirjassa N:o 8 olevat määräykset, kanne on jätettävä tutkimatta, koska pöytäkirjan N:o 8 määräykset ovat osa primaarioikeutta.

47 Näin ollen ensimmäinen kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 794/2004 9 artiklan 4 kohdan rikkomista

– Asianosaisten lausumat

48 Kantaja moittii komissiota siitä, ettei tämä ole määrittänyt riidanalaisessa päätöksessä riidanalaisen tuen takaisinperintään sovellettavaa korkokantaa. Koska Puolassa ei ollut pankkien välisiä viiden vuoden swap-korkoja ennen sen liittymistä Euroopan unioniin, komission ja Puolan tasavallan välillä on tältä osin tehty sopimus asetuksen N:o 794/2004 9 artiklan 4 kohdan säännösten mukaisesti. Kantajan mukaan tällaisen

sopimuksen on ilmettävä riidanalaisesta päätöksestä tai muusta komission päätöksestä, koska vain tällöin julkisen tuen palauttamiseen velvoitetut toimijat voivat aloittaa asiakysymystä koskevan oikeudenkäynnin korkokannan määrittämisestä vastaavia elimiä vastaan.

49 Komissio kiistää nämä perustelut.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

50 Siltä osin kuin kantaja riitauttaa riidanalaisessa päätöksessä olevan korkojen laskentamenetelmän, on todettava, että kyseisen päätöksen 3 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa olevat maininnat ovat luonteeltaan puhtaasti toteavia, koska niissä ainoastaan viitataan asetuksen N:o 794/2004 V luvun merkityksellisiin säännöksiin. Korkojen laskentamenetelmä nimittäin ilmenee itse asetuksesta N:o 794/2004. Kantaja ei kuitenkaan ole esittänyt laillisuusväitettä tämän asetuksen osalta.

51 Mitä tulee väitteeseen, jonka mukaan komission ja Puolan tasavallan välillä on välttämättä oltava sopimus, on huomautettava, että komissio on riidanalaisen päätöksen 147 perustelukappaleessa nimenomaisesti todennut, että koska Puolan osalta ei ole käytettävissä pankkienvälisiä viiden vuoden swap-korkoja siltä ajanjaksolta, jona riidanalaista tukea myönnettiin, tuen takaisinperintää varten sovellettava korko on asetuksen N:o 794/2004 9 artiklan 4 kohdan mukaisesti määriteltävä sellaisen käytettävissä olevan korkoprosentin mukaan, joka soveltuu kyseiselle ajanjaksolle.

52 Asetuksen N:o 794/2004 9 artiklan 4 kohdassa säädetään ainoastaan, että takaisinperintäkoron määrittäminen on toteutettava ”läheisessä yhteistyössä” kyseisen jäsenvaltion kanssa, eikä siinä edellytetä mitään ”sopimusta”.

53 Tältä osin komission ja Puolan viranomaisten välisestä kirjeenvaihdosta, jonka komissio esitti vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kysymykseen, ilmenee, että riidanalaisen tuen takaisinperintäkorko on todella määritetty ”läheisessä yhteistyössä” Puolan tasavallan kanssa. Puolan viranomaiset ovat 13.3.2006 päivätyssä kirjeessään ehdottaneet takaisinperintäkorkona käytettäväksi valtiovarainministeriön viiden ja kymmenen vuoden obligaatioiden korkoja. Kun otettiin lisäksi huomioon tilanne Puolan tuolloisilla rahamarkkinoilla, joille oli ominaista erittäin korkeat, mutta nopeasti laskevat korot, mainitut viranomaiset pyysivät, että tätä korkokantaa tarkistetaan vuosittain ja että korkoja ei lasketa korkoa korolle -menetelmän mukaisesti.

54 Komissio hyväksyi nämä ehdotukset olennaisilta osin. Se tosin katsoi johdonmukaisuussyistä, että kahden korkokannan käyttämisen sijasta koko ajanjaksoon 1997–2004 oli sovellettava viiden vuoden obligaatioiden mukaista korkokantaa. Määrittäessään sovellettavaa korkoa asetuksen N:o 794/2004 9 artiklan 4 kohdan mukaisesti, komissiolla on kuitenkin tiettyä harkintavaltaa. Lisäksi kantaja ei ole edes riitauttanut päätöstä käyttää vain yhtä korkokantaa.

55 Korkojen laskentamenetelmän osalta, ja erityisesti sikäli kuin on kyse korkojen laskemisesta korkoa korolle -menetelmän mukaisesti, pitää paikkansa, että komissio hylkäsi Puolan tasavallan argumentin, joka koski koron laskemista korolle. Asetuksen N:o 794/2004 11 artiklan 2 kohdassa kuitenkin täsmennetään nimenomaisesti, että korolle lasketaan korkoa tuen takaisinperintään saakka ja että edellisen vuoden aikana kertyneelle korolle lasketaan korkoa kunakin seuraavana vuonna. Lisäksi asetuksen N:o 794/2004 13 artiklassa säädetään, että asetuksen 9 ja 11 artiklaa sovelletaan kaikkiin takaisinperintäpäätöksiin, joista ilmoitetaan kyseisen asetuksen voimaantulon jälkeen. Koska asetus N:o 794/2004 tuli voimaan toukokuussa 2004, sitä sovellettiin näin riidanalaisen päätöksen tekohetkellä, ja täten komissio oli velvollinen vaatimaan korot laskettavaksi korkoa korolle -menetelmän mukaisesti.

56 Näissä olosuhteissa – ja kun otetaan huomioon se seikka, että Puolan viranomaiset ovat ehdottaneet riidanalaisia viitekorkoja – komission ei voida katsoa jättäneen

noudattamatta sillä ollutta velvollisuutta määrittää takaisinperintäkorko läheisessä yhteistyössä Puolan tasavallan kanssa tai tehneen ilmeisen arviointivirheen.

57 Komissiolla ei myöskään ollut velvollisuutta mainita riidanalaisessa päätöksessä riidanalaisen tuen takaisinperintään sovellettavaa korkokantaa, koska sillä ei edes ollut velvollisuutta määrittää täsmällisesti takaisinperittävän tuen pääoman määrää ja koska se saattoi yksinkertaisesti esittää menetelmät, joiden mukaisesti jäsenvaltio kykeni laskemaan tuen (ks. vastaavasti asia T-354/99, Kuwait Petroleum (Nederland) v. komissio, tuomio 31.3.2006, Kok., s. II-1475, 67 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

58 Tämän johdosta asetuksen N:o 794/2004 9 artiklan 4 kohdan rikkomiseen perustuva kanneperuste on hylättävä.

59 Koska kaikki kantajan esittämät kanneperusteet on hylätty, kanne on näin ollen hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

60 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on komission vaatimusten mukaisesti velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kahdeksas jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Regionalny Fundusz Gospodarczy S.A. velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Martins Ribeiro Papasavvas Dittrich

Julistettiin Luxemburgissa 1 päivänä heinäkuuta 2009.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asiaa koskevat oikeussäännöt . . . . . II - 2251

Tosiseikat . . . . . II - 2258

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset . . . . . II - 2262

Oikeudellinen arviointi . . . . . II - 2263

Tutkittavaksi ottaminen . . . . . II - 2263

Asianosaisten lausumat . . . . . II - 2263

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 2264

Asiakysymys . . . . . II - 2265

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee EY 87 ja EY 88 artiklan sekä asetuksen N:o 659/1999 7 artiklan 5 kohdan rikkomista . . . . . II - 2265

– Asianosaisten lausumat . . . . . II - 2265

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 2266

Toinen kanneperuste, joka koskee asetuksen N:o 794/2004 9 artiklan 4 kohdan rikkomista . . . . . II - 2269

– Asianosaisten lausumat . . . . . II - 2269

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta . . . . . II - 2270

Oikeudenkäyntikulut . . . . . II - 2272